

Elia en Johannes

Was Johannes de dooper de Elia die komen zou?

Priesters en Levieten kwamen uit Jeruzalem om aan Johannes de dooper te vragen wie hij was. Hij beleet dat hij de Christus niet was. “Wat dan? Zijt gij Elia?”, vroegen zij verder. Hij gaf als antwoord: “Neen” (Johannes 1:19–21).

In Mattheüs 11:14 sprak de Heere Jezus tot de volksmenigte over Johannes en zei: “Als gij het wilt aannemen, hij is Elia, die komen moet”.

Als Hij in Mattheüs 17 met Petrus, Jakobus en Johannes van de berg afdalt waarop Hij verheerlijkt was geworden en zij Mozes en Elia bij Hem hadden gezien, vragen Zijn drie volgelingen: “Waarom zeggen dan de schriftgeleerden dat Elia eerst moet komen?” De Heere legt het hun uit: “Wel komt Elia eerst en zal alles herstellen; maar Ik zeg u dat Elia reeds gekomen is, en zij hebben hem niet erkend, maar aan hem gedaan al wat zij wilden; zo zal ook de Zoon des mensen door hen lijden”. Het volgende vers zegt dan: “Toen begrepen de discipelen dat Hij hun over Johannes de dooper gesproken had” (vers 10–13).

Hoe zijn deze verschillende uitspraken met elkaar in overeenstemming te brengen?

In het laatste Boek van het Oude Testament, de profetie van Maleáchi, kondigde de Heere een heraut aan die zou komen, vóórdat Hij Zelf zou komen: “Ziet, Ik zend Mijn engel, die voor Mijn aangezicht de weg bereiden zal” (hoofdstuk 3:1). Deze engel was een boodschapper die vóór de Heere uit zou gaan om alles in orde te brengen voor Zijn komst. Hij moest de weg effenen, als de heraut van de grote Koning. In Mattheüs 11:10 past de Heere deze voorzegging Zelf letterlijk toe op Johannes. In hoofdstuk 4:5 spreekt Maleáchi nog een keer over deze voorloper: “Ziet, Ik zend u de profeet Elia, eer dat die grote en vreselijke dag des Heeren komen zal”.

Daarmee wordt uiteraard niet bedoeld dat de profeet Elia uit het paradijs zou worden gehaald en nog een keer naar de aarde zou moeten gaan om daar een dienst te verrichten. Nee, de Heilige Geest bedoelde iemand die *als de Elia* uit het Oude Testament zou optreden, op een vergelijkbare wijze. De Geest bedoelde wat de engel in Lukas 1 verwoordde, toen hij tegen Zacharia zei: “Vrees niet, Zacharia, want uw gebed is verhoord en uw vrouw Elizabeth zal u een zoon baren en gij zult hem de naam Johannes geven ... Hij zal velen van de zonen van Israël doen terugkeren tot de Heere, hun God. En hij zal voor Hem uitgaan in de geest en de kracht van Elia, om de harten van de vaders te doen terugkeren tot de kinderen en de ongehoorzamen tot de wijsheid van de rechtvaardigen, om de Heere een wel toegerust volk te bereiden” (vers 13–17).

De geest en de kracht van Elia komen nergens zó sterk naar voren als op de berg Karmel. Daar stond hij als een eenling tegenover honderden profeten van Baäl, ja, tegenover het hele volk dat onder de leiding van de goddeloze Achab van de Heere was afgeweken. Elia roept het volk op tot een duidelijke en radicale keuze: “Hoe lang hinkt gij op twee gedachten? Zo de HEERE God is, volgt Hem na, en zo het Baäl is, volgt hem na!” (1 Koningen 18:21). Zijn streven was om het volk terug te brengen tot God. Wat een geest had Elia, wat een vurige ijver voor de heerlijkheid van de Heere! Wat een kracht straalde zijn prediking uit! – Zó, op díe wijze zou ook Johannes de dooper zijn dienst vervullen.

De prediking van Johannes was zó vurig en zijn optreden zó krachtig dat alle joden over hem spraken en zich in hun hart afvroegen of hij niet misschien de Christus zou zijn (Lukas 3:15). Dáár openbaarden zich de geest en de kracht van Elia. Zelfs zijn uiterlijke verschijning deed hem lijken op die grote profeet uit oude tijden. Uit de beschrijving in 2 Koningen 1:8 uit de mond van de boden van Aházia: “Hij was een man met een harig kleed, en met een lederen gordel gegord om zijn lendenen”, herkende de koning direct Elia en zei: “Het is Elia, de Thisbiet”. In Mattheüs 3:4 wordt Johannes’ kleding beschreven: “Hij nu, Johannes, droeg een kleed van kameelhaar en een leren gordel om zijn lendenen”.

Elia was één keer zelfs de ‘voorloper’ van koning Achab. Na de grote overwinning voor de Heere op de Karmel, spande Achab zijn paarden voor z’n wagen en reed naar Jizreël. “En de hand des HEEREN was over Elia, en hij gordde zijn lendenen, en liep voor het aangezicht van Achab heen, tot waar men te Jizreël komt” (1 Koningen 18:46). Johannes liep voor de ware Koning uit om Zijn weg te bereiden. Hij was de vervulling van de profetie van Jesaja: “Een stem van de roepende in de woestijn: Bereidt de weg des Heeren, maakt recht in de wildernis een baan voor onze God!” (hoofdstuk 40:3).

Dáárom kon de Heere Jezus in Mattheüs 17:10–13 zeggen dat Elia was gekomen, maar dat de joden hem niet hadden erkend. Hij bedoelde niemand anders dan Johannes. Die was immers gekomen om het volk op te roepen tot bekering! In Mattheüs 3:2 wordt zijn prediking samengevat: “Bekeert u, want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen”. Als Israël zijn boodschap had aangenomen, als de joden zich hadden gebogen en hun zonden beleden, als zij zich hádden bekeerd, was dáárdoor de weg bereid.

Hoewel echter velen zich bekeerden en zich lieten dopen, wees het volk als geheel hem af. En dáárom zei de Heere Jezus in Mattheüs 11:14: “*Als gij het wilt aannemen*, hij is Elia, die komen moet”. Inderdaad: áls – maar zij wilden het níet! Johannes was wel gekomen om de weg te bereiden, maar hij heeft de weg niet bereid. Dat was niet zín schuld, maar dat was, omdat het vólk niet bereid was de prediking aan te nemen.

Johannes de dooper had deze bittere waarheid zelf al ervaren. Daarom betuigde hij in Johannes 1:21 dat hij niet Elia was. Hoe triest moet dat voor zijn hart zijn geweest! Ongetwijfeld hebben zijn ouders hem verteld wat de engel z’n vader had gezegd. Nu moest hij de bittere ervaring opdoen, de ervaring die ál Gods profeten en dienstknechten opdoen, dat hun dienst door het gros van de mensen wordt afgewezen en dat slechts enkelingen de prediking werkelijk ter harte nemen. Met tranen in zijn hart zal hij het hebben gezegd: ‘Ik ben Elia niet!’ Hij was ertoe bestemd en had zijn dienst met inzet van al zijn krachten gedaan, als een trouwe Nazireeër, maar de afwijzende houding van het volk bewerkte dat hij niet de Elia was die komen zou.

Die Elia zál nog komen, vóórdát de Heere terugkomt om Zijn rijk op aarde op te richten, vóórdát de oordelen hier zullen losbarsten!